

Iskate vsak dan razen sobot, nedel in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori
2697 E. Lawrence Ave.
Office of Publication
2697 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETU—YEAR XXIX
Cena lista je \$6.00
Published as second-class matter January 12, 1922, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.
CHICAGO, ILL., PETEK, 19. JUNIJA (JUNE 19), 1936.
Subscription \$6.00 Yearly
STEV.—NUMBER 121
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1935.

Italija bo kolonizirala Abesinijo s Slovenci in Hrvati!

Načrt kolonizacije izdelan v Rimu z vso fašistično preciznostjo.—Zgodovinska debata v angleškem parlamentu. Vlada je naznanila, da bo v Ženevi zahtevala preklic sankcij proti Italiji in reformiranje Lige narodov. Laboriti in opozicionalni liberalci so proti temu izdajstvu Lige narodov

Rim, 18. jun.—Italijanski fašistični tisk poroča, da je Alessandro Lessona, novi minister za kolonije, dokončal načrt za koloniziranje Abesinije. Načrt, ki je izdelan "z vso fašistično preciznostjo", določa cene za gradnjo industrij, kjer bodo nastajali emigranti iz Italije, in ne velikih plantaž, na katerih bodo delali domačini pod vodstvom italijanskih strokovnjakov.

(Belgradsko "Vreme" je pred kratkim poročalo, da bo fašistična vlada Italije kolonizirala Abesinijo s Slovenci in Hrvati v Priljubljenosti. Južnotirolskih Nemcev za kar se ne bodo naseljevali v Italiji. Skratka: Abesinija bo za Italijo ta, kar je bila za stari Rim — "kolonija za kaznjence in inferiorne ljudi, kjer bodo prebivali v civilizirane Italijane".) — Te vest smo posneli iz zagrebške listre. Uredništvo Prosvete.)

London, 18. jun.—Vlada Velike Britanije je danes formalno zmanila parlamentu, da bo na prihodnji seji sveta Lige narodov dne 26. junija in na izredni skupščini Lige narodov, ki se bo odprla v Ženevi 30. junija, zahtevala odpravo sankcij proti Italiji; dalje je predložila načrt za reformiranje Lige narodov in toliko, da se Liga reorganizira v regionalne (pokrajinske) dele in vsak tak del naj bo odgovoren v svojem območju za mir.

Minister zunanjih zadev Anthony Eden, ki je zadnji jesen vodil boj za sankcije je v dolgem govoru sprožil sklep vlade. Ton njegovega govora je bil, da sankcije niso dosegle svojega namena — niso preprečile niti ustavitve italijanskega navalva v Abesinijo — zanj so danes brez pomena. Angliji mora pridobiti prijateljsko Italijo! Glavni problem današnje kritičnega položaja v Evropi je nacistična Nemčija!

Proti temu stališču vlade je opozicija v Angliji mobilizirala svoje največje talente, ki bodo pobijali vlado v zbornici. Delavska stranka je odločno proti odpravi sankcij, kakor proti nameravani spremembi ustave Lige narodov; laboristi so se pridružili tudi opozicionalni liberalci in celo nekateri toriji. Debata bo najbrže trajala več dni.

Ženeva, 18. jun.—Poročilo Lige narodov glede sankcij se glasi, da je Italija v aprilu 1936 izdala trikrat več zlata kakor v aprilu 1935. Izguba zlata Italije v prvem četrtletju tega leta je bila trikrat večja kakor deficit v njenih trgovinskih bilanci. Trgovinski deficit bi bil večji v tem času, če ne bi bilo štiri države — Nemčija, Amerika, Švica in Argentinja — dovolile Italiji plačevanja blaga za blago namesto v zlatu.

Španski rudarji izvojevali veliko zmago
Madrid, 18. jun. — 50,000 španskih rudarjev v španski provinci Asturiji je včeraj izvojevalo veliko zmago, ko so lastniki rogov pristali na doplačilo, ki bo sezalo 10 let nazaj. Poleg tega so rudarji dobili zvišanje plače in pravico, da izvolijo svojo komisijo, katera bo nadzorovala trg premoga.

Domače vesti

Slovensko petje v radiu
Chicago. — Prihodnjo nedeljo od ene do dveh bo jugoslovanski program na radiopostaji WWAE (1200 kilociklov) vseboval več pesmi, rekordiranih na ploščah, Glasbene matice iz Ljubljane. Nekateri teh pesmi bo prvič slišati v Ameriki.

Avto kosi neprenehoma
Cleveland. — Zadnjo nedeljo je bil pri avtni nesreči ubit Anton Vidmar, star 41 let in rojen v Šmarcah pri Kamniku. V Ameriki je bil 24 let. Poleg njega je bila v avtu tudi njegova žena, katera si je zlomila roko na dveh mestih in sin ter hči, ki sta bila le lahko poškodovana. Bil je član društva 5 SNPJ. — Na obisk v staro domovino so odšli: John Zakrajšek na Brod pri Sv. Križu, Mary Modic s hčerko v Sleme pri Rakeku, Stefanija Plešinger v Cermonjncem na Dolenjskem in Mary Perušek (iz Detroita) v Tupaliche na Gorenjskem. — Peter Usay, član društva 312 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je na Ravneh pri Crnučah na Primorskem umrla njegova mati v visoki starosti 93 let. V Ameriki zapuščala enega sina, v starem kraju pa dva, od katerih eden je doma, drugi pa finančni nadzornik v Mariboru v Jugoslaviji, ter eno hčer.

Pisane iz Sremski Mitrovica
Chicago. — Član SNPJ je poslal Prosveti pismo, ki ga je prejel od svojega nečaka, kateri se nahaja kot politični jetnik v Sremski Mitrovici. Bil je že dvakrat zaprt zaradi komunističnih aktivnosti in zdaj mora sedeti štiri leta. Pisec ne omenja — ker ne sme! — ničesar senzacionalnega, vendar je jetniški cenzor izbrisal dve vrstici v pismu. Edino, kar je važnega v pismu, je stavek: "Kar se hrane tiče, smo v največji meri odvisni od onega, kar nam sorodniki in prijatelji pošljejo; ker je pa večina siromašna, si lahko mislite, da ne živimo najbolje". Stric v Ameriki se je tanjšal, čim je prejel to pismo, obrnil na dr. Vladka Mačka v Zagrebu, naj pomaga, da bo fant izpuščen, toda dr. Maček je odgovoril našemu rojaku, da "na žalost ništa nije moguće učiniti".

Roosevelt odredil preiskavo na jugu
Serif vztraja, da je ubiti črnci še "živ"
Memphis, Tenn., 18. jun. — Predsednik Roosevelt je včeraj odredil preiskavo na pritožbo, katero je prejel od Normana Thomasa, socialističnega predsedniškega kandidata, glede brutalnega napada na mlado žensko Willie Sue Bladenovo in na pridigarja Claudeja C. Williama v okrožju bombažne stavke farmarskih najemnikov v vzhodnem Arkanzasu. Napadalec so dvojico pretepli z jermenom za mule, obteženim z gumbi, v okolici Earleja, ko je dospela tamkaj z namenom, da prisostvuje pogrebu Franka Weemsa, zamorskega stavkarja, ki je bil ubit.

Little Rock, Ark., 18. jun. — Arkanzaski guverner Marion Futrell je prejel poročilo šerifa Howarda Curlina iz okraja Crittenden, kjer je stavka na poljih bombaža, da črnci Frank Weems ni bil ubit in je še danes "živ in zdrav".

Teroristi ugrabili, pretepli žensko

Clani Crne legije v Detroitu osumljeni zločina

Detroit, Mich., 18. jun.—Ženska, ki je policiji povedala, kje ima Crna legija, teroristična organizacija svoje tiskarno, v kateri je tiskala svoje tiskovine in jih širila med ljudmi, je bila včeraj silno preteplena v svojem stanovanju. To se je zgodilo kmalu potem, ko je bila odrejena obravnava proti petnajstim članom Crne legije na obtožbo terorizma in zarote proti življenju svojih političnih nasprotnikov.

Zrtev nasilstva je postala mrs. Dorothy Guthrie, ki je policiji povedala, da jo je napadel neki moški, ko je hotela stopiti v svoje stanovanje. Tam jo je pretepel in zvezal. Sosed je siljal njeno stekanje in takoj pozval policijo, ki je našla žrtev v nezavesti. Odpeljali so jo hitro v bolnišnico, kjer je prila spekk zavesti in opisala policiji dogodek.

Policija je aretirala njenega moža, ki pa je dejal, da ni vedel ničesar o napadu. Oba, on in njegova žena, je policija pred dvema tednoma pridržala, ko je mrs. Guthrie informirala avtoritete, da je bilo njeno stanovanje shajališče članov Crne legije zadnja tri leta. Ona je tudi povedala policiji, da sta bila z možem člana Crne legije. Rekla je, da je morala vstopiti v teroristično organizacijo, ker so ji zapretili z umorom, če ne bo tega storila. Odkar je postala članica, je živela v vednem strahu.

Gorkij, slavni ruski pisatelj, umrl

Bil je starosta ruske proletarske literature

Moskva, 18. jun.—Maksim Gorkij, slavni ruski novelist in dramatik, je danes umrl v starosti 67 let. Bil je dalj časa bolan, toda njegova smrt je prila nepričakovano in pretresla vso rusko javnost kakor tudi svetovne kroge književnosti. Sovjetska vlada je odredila za njim javno žalovanje.

Gorkij, čigar pravo ime je Aleksij Maksimovič Peškov, je bil pred revolucijo večkrat zaprt in izgnan iz Rusije, vsled česar je preživel velik del svojega življenja na tujem, kjer je pisal svoje revolucionarne drame in novele. Po revoluciji se je vrnil v Rusijo in boljševeki so ga dvignili na najvišje mesto med intelektualci in ko je pred kratkim slavil 40-letnico svojega književnega delovanja, so njemu v čast prekrstili njegovo rojstno mesto Nižnji Novgorod v Gorkij.

Gorkijeva dela so že prevedena v vse jezike in tudi v slovenskem jih imamo. Štava njegovemu spominu!

Drage počitnice mlade bogatkinje

New York.—Počitnice dvanajstletne Glorije Vanderbilt, dedinje zapuščine več milijonov dolarjev železniškega magnata Vanderbilta, bodo stale \$4250 v mesecu juliju. Tako je določil neki newyorški sodnik, ko je odobril omenjeno vso. Tisoč dolarjev bo stala stanarina za štiri tedne, \$700 pa živila; za premož (v juliju) je sodnik določil \$65, za časopise in revije, da bo deklica informirana o svetovnih dogodkih, pa \$37. Ostala vsota bo šla za druge potrebščine. Solčno svetlobo in svež zrak bo dobivala deklica zastonj.

KANADSKO SODIŠČE UBILO NEW-DEALSKE ZAKONE

Skoro vse reforme in regulacije prejšnje vlade razveljavljene

PRIZIV PRED VROHOVNIM TRIBUNALOM

Ottawa, Kanada, 18. jun.—Kanadsko vrhovno sodišče je včeraj podalo odlok, enega najvažnejših v zadnjih letih, s katerim je porušilo skoro vse "newdealsko" zakonodajo, ki je bila sprejeta l. 1934 in 1935, ko je bila na krmilu vlada premierja Richarda B. Bennetta.

Kakor vrhovno sodišče v Združenih državah, tako je imelo tudi kanadsko sodišče pred seboj vprašanje federalnega vmešavanja v provinčne (državne) zadeve — ali sme federalna vlada uveljavljati regulacije in socialne reforme v provincah. Odlok sodišča je bil, da nima te pravice. S tega stališča je razglasilo zakona o trženju poljedelskih pridelkov, brezposelnostnega in socialnega zavarovanja za neustavna. Glede zakona omejitev delovnih ur, minimalne mezde in dneva počitka v tednu se sodišče ni moglo zediniti in zato ni podalo razsodbe, dočim je člen 489 kriminalnega kodeksa, ki določa denarne in zaporne kazni za one, ki so spoznani za krive nepoštenega trgovskega poslovanja, proglašilo za ustavno. Trgovinski in industrijski zakon je le deloma veljaven.

Sodišče je pa soglasno odločilo, da bi bilo nepostavno, ako bi se federalni obrtni in industrijski komisiji podelila oblast neomejene regulacije trgovine in industrij. Šest sodnikov vrhovnega sodišča je porabilo pet mesecev za sestavljanje odlokov, nanašajočih se na "newdealsko" zakonodajo, sprejeto pod prejšnjim režimom, ki so bili včeraj objavljeni.

Proti vsem podanim odlokem bo vložen priziv pri vrhovnem britanskem tribunalu, ki bo izrekel končno besedo.

Linčarska drhal naskočila jetnišnico

Bay City, Tex., 18. jun.—Drhal dvesto oseb je včeraj naveljala na tukajšnje jetnišnico, da dobi v svoje roke devet zamorcev, med temi štiri ženske, ki so bili aretirani na obtožbo umora Tipa Simmonsa, mestnega uslužbenca v El Campu, Tex. Prejani večer je drhal naveljala na jetnišnico v Whartonu, ko se je razširila vest, da je eden izmed zamorcev priznal zločin in obtožil ostale sodelovanja pri umoru. Pozneje je drhal naskočila tudi šerifov urad in ta jih je moral odvesti v jetnišnico, katero so preiskali, toda zamorcev niso našli. Drhal se je razkropila, ko je bila informirana, da so bili zamorci že prej odvedeni v varen kraj.

Boj proti Hearstu se nadaljuje

Milwaukee.—Stavkujoči časniškarski delavci pri Hearstovem Wisconsin Newsu vodijo sistematično kampanjo za uničenje cirkulacije lista. Naročnike obiskujejo po hišah in jih pridobivajo na odpoved lista. In ne brez uspeha. Na račun Hearstovega lista zvišujejo cirkulacijo ostali milwauški listi. The Milwaukee Journal ima na primer 20,000 večjo cirkulacijo ko pred enim letom. Še celo Chicago Tribune, "ki ni bila še nikdar naklonjena organiziranemu delavstvu," kakor pravi J. N. McCrea, predsednik stavkovnega odbora, se hoče okoristiti na račun Hearsta in ima na delu 18 zastopnikov.

Stavkarji v Belgiji izvojevali zmago

Francoski senat podprl Blumovo vlado

Bruselj, 18. jun.—Premier Van Zeeland je sinoči naznanil, da je bil dosežen sporazum med delodajalci in večino delavcev v glavnih belgijskih industrijah. Stavkujoči delavci so izvojevali štiri glavne zahteve: 40-urni delovnik v tednu, minimalno mezdo, plačane počitnice in priznanje kolektivnih pogodb. Čez 200,000 delavcev je bilo v stavkovnem gibanju v Belgiji.

Paris, 18. jun.—Francoski senat je včeraj zaključil, da ne bo nasprotoval ekonomsko-socialnim reformam Blumove socialistične vlade, čeprav se deloma ne strinja z njimi. Senat je že odpravil Lavalove redukcijske zakone, ki so znižali plače civilnim uradnikom za deset odstotkov in pokojnine. Ostale točke Blumovega programa bodo sprejete vsak hip.

V Marseillesu so včeraj izbruhnili izgredi med fašisti in levicarji, ko je 3000 nacionalistov uprizorilo parado po ulicah. Policija je razpršila izgrede ranjenih.

Polkovnik Casimir de la Roque, vodja fašistične organizacije Ognjeni križ, je objavil manifest, v katerem grozi, da bo 700,000 članov njegove organizacije kmalu pričelo s "politično akcijo".

Koncentracija japonskih bojnih ladij

Sedemdeset bojnih ladij v utrjenem pristanišču

Sanghaj, 18. jun.—Vodilni kitajski časopis "Sin Wan Pao" v Amoyju poroča, da je 70 japonskih bojnih ladij dospelo v utrjeno in pred kratkim povečano pristanišče Makung ob otoku Pescadores, ki leži med Formozo in kitajskim ozemljem. List piše, da se morajo vsi kitajski parniki, ki plovejo skozi ožino med Formozo in otokom, podvreči japonski preiskavi. Parniki drugih držav so bili posvarjeni, da se morajo izogniti otoku po prvem juliju. Nekaj drugih japonskih bojnih ladij je včeraj odrazilo proti Swatovu, pristanišču v provinci Kwangtung.

Neki drugi kitajski list je prejel poročilo iz Kantona, da je deveta vojaška divizija kantonske armade odkorakala proti Swatovu, da prepreči izkrcanje japonskih pomorščakov iz bojnih ladij.

Vesti iz Nankinga se glase, da konferenca med predstavniki nankingške (centralne) vlade in voditelji kantonske "protijaponske reševalne armade", ki se vrši v Hengčovu, ne izkazuje doslej še nobenih uspehov. Južna Kitajska nadaljuje s mobiliziranjem svoje oborožene sile in večje število vojaštva je že odkorakalo proti severu, da se spoprimejo z Japonci, ki so invadirali severni del Kitajske.

Začetek poletja v nedeljo zvečer

V nedeljo, 21. junija, zvečer ob osmih solnce doseže najvišjo točko severno od ekvatorja. To je začetek poletja. Tega dne je najdaljši dan in najkrajša noč v letu.

BLUMOVA VLADA PRIPRAVLJA POT NOVI DRUŽBI

"To je naš znanji poskus za mirno transformacijo," pravi premier

FRANCOSKO DELAVSTVO NA POKROHU

Paris. — (FP) — Kapitalistični sistem se bliža svojemu koncu. Naloga sedanje francoske vlade je izboljšanje delavskega položaja in pripraviti razmere in pot za pohod v boljši socialni red, je socialistični premier Leon Blum rekel v ekskluzivnem intervjuju poročevalcu Federaliziranega tiska (Pierre Van Paasenu).

Misljo svoje vlade je Blum razložil za objavo v ameriškem delavskem in liberalnem tisku, ko je francosko delavstvo izvojevalo največjo zmago v zgodovini Francije.

"Moja vlada bo zadnje prizadevanje, da vidimo, če je iz burževnega demokratičnega režima mogoče izpreštati kaj stabilnosti in prosperitete," je rekel francoski socialistični premier in načelnik vlade ljudske fronte. "Mi ne bomo skušali izvajati socialističnega programa. Izvoljeni in v vlado smo bili postavljeni, da izvedemo program, katerega smo sestavili skupaj s našimi liberalnimi zavezniki. Mi se bomo držali naše zaveze.

Mi se zavedamo, da je kapitalistični režim pri kraju. Zrušenje kapitalistične družbe je že gotovo dejstvo, ker se nahaja sama s seboj v neovrgljivih kontradikcijah. Je v konfliktu z razumom, inteligenco in moralnostjo. Vprašanje je, kakor sežem že rekel, ali je v sedanjem režimu še mogoče izboljšati položaj za one, ki trpe.

Kljub temu pa želim, da ameriški socialisti znajo, da mi smatramo, da smo bili izvoljeni zato, da pripravimo razmere za miren prehod iz sedanje mrtve (moribund) kapitalistične družbe v družbo, ki je naš cilj. Ponavljam, da se bomo držali obljube, katero smo dali liberalcem, in skušali doseči majhen del pravičnosti in blagostanja ter velik del upanja onim, ki hrepene po boljšem svetu.

Ti ne bodo hrepeli zaman. Ako spoznam, da je to nedosegljivo, ako bi imel propasti vsled nepremostljivih ovir, bom jaz prvi, ki bom povedal delavskemu razredu: "Bile so le sanje, ničesar ni mogoče storiti z obstoječim režimom", nakar bo delavski razred lahko prišel do lastnih zaključkov."

In Leon Blum se tudi zaveda, da je njegova vlada prehod v socializem. To je bilo razvidno takoj, ko je prevzel vlado. On se je odločil za popolno očiščenje armade, sodišč in policije vseh osumljenih fašističnih elementov. V vseh vaseh in mestih je ljudska fronta pričela ustanavljati odbore čuječev in v pariskih predmestjih, v tako zvanem "rdečem pasu", so delavci pričeli formirati delavsko milico.

Ne da bi čakali nastopa Blumove vlade, so se delavci Pariza in sosednjih industrijskih centrov vrgli v boj, ki jim je prinesel skrajšanje delovnika na 40 ur v tednu brez znižanja plač, teden plačanih počitnic na leto in priznanje pravice do kolektivnega pogajanja. Tovarne so okupirali noč in dan, da preprečijo lastnikom dovažanje stavkolomcev. Zene, ljubice in otroci so organizirali sistem prehranjevanja tisočev in tisočev delavcev, ki so bili na straži v tovarnah. Zmaga pariških delavcev je dala pobudo delavcem v severni Franciji. (Dalje na 3. strani.)

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
CLASILA IN LANTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE ZDRUŽENJE
Organ of and published by the Slovene National Youth Society

Redakcija: na Bredovni dvorci (vreme Chicago) in Kanada
\$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na tri mesece
in Čisto \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta, \$1.00 na tri mesece

Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, \$1.00 per six months, \$1.50 per quarter. Foreign countries \$3.00 per year.

One dollar per annum.—Najboljše delo in svetovnih študijah in svetovnih študijah. Najboljše delo in svetovnih študijah in svetovnih študijah. Najboljše delo in svetovnih študijah in svetovnih študijah.

Advertising rates on application.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Readers are invited to contribute to the work of PROSVETA
1927-28 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE PROTESTANT PRESS

Glasovi iz naselbin

Otvoritev SND in zlet v Chicago
Detroit, Mich.—Dne 30. maja smo Detroitčani obiskali rojake v bližnji slovenski farmarski naselbini Harrieta. Našim farmarjem gre najlepša zahvala za njihovo potrebo in naklonjenost, posebno pa Franku Gabru, ki se tam mudi na političnih in ki je vse lepo uredil ter preskrbel za veselo zabavo, na kateri smo se dobro imeli vsi navzoči farmarji in delavci.

Dne 7. junija se je vršila polletna seja SND. Udeležilo se je toliko članov in delničarjev, da še nikdar toliko. Zakaj in radi česa je bilo toliko zanimanja, vedo oni, kateri niso prišli na sejo že več let. Naše homatije na žalost še niso rešene; prešle bodo same od sebe v pozabnost. Vsakdo se zaveda dejstva, da ima vsaka narodnostna skupina med seboj grupo, ki gradi in grupo, ki podira. Tako je tudi med nami. V bodočnosti bo javnost imela priliko spoznati vse one, katerih se tiče. Obenem pa naznanjam, da ideja za SND gre po začetni poti naprej do cilja. Premagali smo vse sovražne sile in si uredili kupljeno poslopje na 17149 John R., tako da nam bo odgovarjalo za naše shajališče, zabave, seje in igralske vaje. Imamo dva prostora. V enem je prostora za 300 sedežev, v enem pa za 100. Ako bodo vedno vsi sedeži zasedeni, bomo imeli korist vsi.

V soboto 20. junija ob 6. zvečer bomo proslavili otvoritev Doma. Program bo obširen in se začne z banketom. Med banketom se bodo izvajale zanimive sporedne točke: petje, deklamacije, klasični komadi, govori itd. Nastopi tudi zbor Svoboda. Potem bomo imeli plesalsko tekmo, namreč kdor bo tako srečen, da bo prvi plesal solo v SND, ker to bo zgodovinskega pomena za dom in za nas. Banketni tiketi stanejo \$1, po banketu za ples in drugo pa 50c. Za okuana je dila bodo skrbele članice ženskega odseka SND, za ples bo igrala izvrstna slovenska godba Stefan in Werholic. Muzika in ples bo tudi v nedeljo 21. junija.

Odsedaj naprej bomo imeli priliko, da se vsak večer sestanemo in razvedrmo po domače v SND. Delničarji, sedaj imamo Dom, katerega bodoči napredek je od odvisen od nas in naših prijateljev! Ne ozirajte se na malenkosti in ne vzemite vsake izmišljotine za resnico. Gojimo medsebojno zaupljivost in vzajemnost, pa bo zavladala harmonija med nami. Ne ozirajte se na posameznike. Povejte jim odprto in naravnost, ako nečje graditi, naj tudi ne podirajo. Priznanje gre vsem onim, ki so vedno na delu in pomagajo. Verjemite onim, ki so stalno na delu za domov uspeh, ne pa onim, ki jih vidite na seji le enkrat ali dvakrat v letu. Pomnite, da edino v skupnosti je naš napredek in uspeh. Če se pa včasih malo preklamo, naj se pozabi, saj zato ni nikomur krona z glave padla. V to deželo smo prišli vsi mi zato, da si izboljšamo svoj položaj. Vsi smo enako izkoriščani in prezirani ter v nevarnosti fašizma. Vsa dejstva jasno in glasno govorijo, da moramo delati in nastopati skupno v našo lastno korist.

Torej na veselo svidenje na otvoritveni proslavi SND v soboto in nedeljo!

Dne 4. julija gredo Detroitčani v Chicago, kjer bodo uprizorili znano muzikalno dramo "Kamnomol," katera je bila tukaj v Detroitu pred par meseci z velikim uspehom podana na odru. O sposobnostih detroitških rojakov sem čital še pred 20 leti, in sedaj ko živim tukaj že 17 let, sem se o njihovih sposobnostih dobro prepričal. Priznati je treba, da so se Detroitčani večkrat lotili in izvršili težka dela. Z vstrajnostjo in dobro voljo so premagali vse težkote ter svoje delo vselej čestno izvršili. Žrtvovali so se veliko, občinstvu pa nudili obilo duševnega užitka. Drama "Kamnomol" je ena najboljših delavskih dram v našem jeziku. Vsi solospjevi, dvospjevi in zbor, vse petje bo spremljal orkester. Kdor se zanima za delavsko-kulturno, se bo gotovo dne 4. julija potra-

dil, da bo navzoč na uprizoritvi muzikalne drame "Kamnomol" v Chicago v Havličkovi dvorani na Lawndale ave. blizu dvorane SNPJ.

Ker je v razdajji 100 do 150 milj v okolici Chicago na tisoče Slovencev, se pričakuje, da bodo dne 4. julija izrabili priliko v velikem številu in pohiteli v Chicago, da vidijo to pomenljivo muzikalno dramo. Pridite iz naselbin Waukegan, No. Chicago, Kenosha, Racine, Milwaukee, West Allis, Sheboygan, Port Washington, La Salle, Oglesby, De Pue, Peru, Aurora, Joliet, So. Chicago, Pullman, Gary in iz vseh ostalih bližnjih in daljnih slovenskih naselij. Pridite vsi in ne bo vam žal! Ako bomo prišli mi 300 milj daleč uprizoriti to pomenljivo delavsko dramo, upamo, da boste prišli tudi vi, ki ste oddaljeni le nekoliko milj od Chicago. Tega dneva ne boste nikdar pozabili!

Torej na veselo svidenje v Chicago 4. julija!
Anton Jurca, 121.

Dan velike družine SNPJ
Sharon, Pa.—V nedeljo 14. junija me je prijatelj John Zagar povabil, naj grem z njim v Youngstown v Idora park na veliko slavnost dneva SNPJ. Nisem vabilu odklonil, temveč sem ga z veseljem sprejel, da me pelje v Idora park. Okrog 10. dopoldne smo se odpeljali proti Youngstownu.

V Zagarjevem avtu nas je bilo pet: on, njegova soproga, naš društveni tajnik Frank Stambol in njegova soproga ter podpisani. Ko smo dospeli v Idora park, je bilo tam že veliko število naših članov in članic, pa še vedno so prihajali z vseh strani, tako da je popoldne nastala prava gneča. Sprva sem bil nekoliko nejevoljen, ker sem se moral drenjati med toliko množico ali skupščino ljudi. Ko pa sem opazil, da je vsa ta množica veselo razpoložena, da so bili vsi veselih obrazov, vse se je smehljalo, sem bil seveda tudi jaz zadovoljen in sem se z njimi veselil tega vselega dneva SNPJ v Idora parku. To veselje se je pospešilo ob misli, da sem tudi jaz že mnogo let član te velike družine SNPJ.

Cim več bratov in sester je prihajalo v park—in prihajali so trumoma—toliko več veselja je bilo, ki se je čitalo na njihovih obrazih. V Združenih državah sem že nad 27 let, pa moje oko še ni videlo toliko članov in članic skupaj kakor jih je videlo baš na 14. junija v Idora parku. Ta dan nam bo ostal v trajnem spominu! Pozdravljeni vsi, ki ste bili 14. junija v Idora parku na velikem slavnosti SNPJ!
Jack Yert, 262.

Naši pikniki
Waukegan-No. Chicago, Ill.—Sezona piknikov je v polnem zamahu. V naši naselbini jih bo letos precej. Prvega priredi socialistični klub št. 45 JSZ v nedeljo 21. junija na dobro znani farmi Petra Stanovnjaka na Buckley rd., to je zapadno od znanega križpotja Five Points. Klub obdržuje svoje piknike na tem prostoru že zadnjih par let. Letos bo razlika, ako bo na ta dan dovolj suho vreme, da se bomo lahko zabavali še na veliko lepšem prostoru. Vhod je ravno isti kot na stari prostor. Ko vozite "vest" na Buckley road, sta tam dve železniški progi, ko se prevozi druga ali zadnja praga, pazite na levo in pri prvi farmi glejte za znamenje pri vhodu. Za dovolj zabave bo skrbel pripravljajni odbor. Balincaje za moške in ženske, tako tudi nagrade za najboljšo. Za ostale pa bo bunco in drugo. Naši gostje bodo ta dan naši Rdeči sokolci, ki bodo postreženi s sladoledom. Komur je še v spominu prigrižek, ki se je serviral na našem lanskem pikniku, bo gotovo prišel k nam tudi letos. Za ta posel se pa najbolj razumeta Anton Zagar in njegova soproga. Vsakdo dobrodošel. Za one, ki nimajo svojih vozil, bo pripravljen veliki zadržni trok ob 1. popoldne pri SND.

V dopisu, ki je bil priobčen v Proletarac, sem bila gotova, da sem omenila vse piknike, ki jih prirede naše soprode organizacije. Pri tem ga ni bilo na seznamu prišlo, da SND priredi svoj piknik, kot običajno vsako leto, na dan 4. julija. Prostor mi še danes, ko to pišem, ni znan.

Društvo Woga št. 14 SNPJ priredi svoj piknik 12. julija v znanem Možinatovem parku.

Svoj letni piknik priredi Zadruga zveza in njena dva oddelka na 26. julija v Možinatovem parku. Podrobnosti še pridejo. Za danes se more poročati, da glavni govornik bo Thomas G. Amle, progresivni kongresnik iz Wisconsin. Oddane bodo tri kosare grocerije, za vsako trgovino ena. Otroci zadržnih oddelkov bodo postreženi kot običajno. Razne tekme za stare in mlade. Zvečer ples.

Društvo "Little Fort" št. 568 SNPJ priredi piknik dne 9. avgusta na istem prostoru kot prejšnja dva. Naj omenim, da je to društvo imelo namen, prirediti svoj piknik na dan, ko se vrši klubov, pa so ga seveda odložili na poznejši dan.

Na 6. septembra pa bo dan klubov JSZ in društev Prosvete in matice za 4. konferenčno okrožje ali za severni Illinois in južni Wisconsin. Vrši se na istem prostoru kot se je vršilo leta 1931, kjer je gostovalo veliko sodrugov iz Chicago in Milwaukeeja, med njimi tudi bivši šerif L. Benson. Apeliram na vsa društva in druge, da ne prirejate izletov na ta dan. Vsi v Waukegan! Čisti prebitek gre v konferenčno biagajno tega okrožja. Frances Zakovšek.

Zidanšek spet na delu
Sharon, Pa.—Zadnjič sem navedel nekaj iz mojega mladega življenja, par izvečkov o težkotah, ki sem jih doživel pred več kot 50 leti. Ta doba je dokaj dolga, posebno če je človek preživel svojo mladostno dobo brez svobode, da se bi gibal kakor mu narekuje vest. Temu so bile krive stroge oblastne odredbe. Cerkevni predpisi in oblasti so bile na primer tako stroge, da se človek ni upal niti zhrniti besede o kaki svobodi. Takoj so te proglasili za brezverca ali krivoverca. Zato nisem imel obstanke v moji rojstni domovini, kjer je bilo treba hoditi po poti, ki so jo začrtali oblastniki in veroko prežeti ljudje.

Sele ko sem prišel v Združene države, sem se malo oddahnil. Seveda tudi tukaj ni popolne svobode, kot si jo bi človek zamislil, vendar pa jo imamo toliko več kot smo jo imeli v domovini, da je razlika ko dan pa noč. Zavedno delavstvo se bori in neustavno pričakuje industrijske svobode ali demokracije, da se sprosti in osvobodijo mezne sužnosti. Teško pričakujem te svobode, a je skoraj neverjetno, da jo bi pričakal, kajti še vse preveč je nezavednih ljudi in premalo zavednih delavcev. Mnogi kaj radi rečejo, češ, kaj bomo mi socialisti naredili. Res, ni veliko, kar so socialisti naredili v zadnjih 50 letih. Toda, če natančno stvar premislimo, bomo takoj videli, da so delavske pridobitve v zadnjih petdesetih letih velikanske. Takrat še ni bilo delavstvo organizirano in začetki unionizma so imeli trnjevo pot, kakor ste lahko čitali v mojem dopisu. V unijo je bilo težko priti, ker je bilo vse unijsko gibanje "nepostavno".

V zadnjih petdesetih letih se je silno razvila strojna produkcija, ki je spremenila in zrevozonirala ves obrat in življenje. Čedalje več delavcev je bilo prizadetih. To pa zato, ker požrešni kapitalizem drvi le za vele-dobitkom, vse drugo pa naj vrag vzame. Zato je delavstvo prisiljeno v neprestani boj proti svojim izkoriščevalcem. Potom svojih organizacij ali utira pot k svobodi in v industrijsko demokracijo. Prosperiteti v industriji je sledila silna depresija, ki je stresla ves svet, najbolj pa menda Ameriko, deželo največjega bogastva in izkoriščanja. Sledil je velikanski bančni krach in v tem trenutku je prišel na krmilo ameriške vlade predsednik Roosevelt. Razmere so prisilile vlado, da se je izrekla za organiziranje delavcev. Delavci so se lahko organizirali, a prisiljeni so bili v silne boje, kajti pravico do kolektivnega pogajanja so si morali vendarle sami priboriti. Predsednik je imel baš takrat vse moč, da bi delavstvo dobilo svoje pravice z vladnimi

odločbami, vendar se ni zgodilo. Prilika vladajočih kapitalistov je bila prevelika, da se ne bi predsednik manj oziral. Zato je delavstvo dobilo le majhen del priznanja.

Vladna politika krparije kapitalizma se je izkazala brezmočna. Kakor hitro si je kapitalizem opomogel, je udaril po svojem najboljšem pomagalcu. Vrhovno sodišče, ki je poslušno kapitalizmu, je udarilo po vseh tistih delavskih zakonih, četudi niso bili bogzna kako veliki, in jih ubilo. Kapitalizem se je spet počutil dovolj močnega, da se otrese vseh neljubih zakonov, ki ga bi na kakršenkoli način ovirali pri njegovem izkoriščanju in grmadanju dobičkov.

Iz tega sledi, da ima delavstvo lahko lepe skušnje, da ne sme verjeti nikakim obljubam, ki prihajajo od "prijetelj delavstva". Organizirati se mora samo in v postavo daje poslati svoje delavske zastopnike, druge poti ni. To je jasno kot beli dan.

Pred par leti, ko sem prišel v neko večjo slovensko naselbino, je prišla prepomba v delu. Delo je bilo namreč omejeno na osem ur, prej so pa delali po 10 in tudi 12 ur na dan, večkrat pa celo 14 ur dnevno. Ko bi le urednik in upravnik Prosvete slišala tarnanje delavcev, da premalo delajo. Godrnjanju ni bilo ne konca ne kraja. V pest sem se smejal nevednem. Osem ur dela na dan je dovolj za vsakega poštenega delavca. V sedanjih razmerah je to še preveč, veliko preveč. Če bi bilo delo pošteno razdeljeno, bi delavci delali le po šest ali pa manj ur na dan, kajti sedanji način produkcije je dosegel tako visoko stopnjo, da se bi v par urah dela dnevno lahko vse delo opravilo, če bi bili vsi za delo smodni delavci zaposleni. Seveda bi morali tudi prejemati zadostno plačo, da se bi preživeli pošteno. Potem bi imeli obilo časa za izobrazbo in razvedrilo.

To niso nikake sanje mladega človeka, ki je že prekoručil 70. leto starosti. To je realnost. Ta doba prihaja z vsakim dnevom bolj pred nas. Druge poti ni. Dele se bo moralo uravnati po razmerah. Ker je delavstvo v večini in ker je delavstvo tista sila, ki ustvarja vse dobrine in omogoča ves obrat in promet, je tudi upravičeno do največjega, poštenega plačila in poštenega življenja. Za vse to pa je delavstvu potrebna delavska izobrazba, ki jo mora zajemati iz delavskih listov in delavskih knjig. Mnogim se že sedaj hlače tresejo, ko slišijo, da se bo v bodočnosti uveljavil šesturnik, češ, že sedaj premalo zaslužimo, kaj šele potem. Ne razumejo dejstva, da življenje in plačilo nista odvisna od dolgih ur dela, ampak od poštene uravnave dela in pravičnega plačila.

Napredek je počasna stvar. Skokoma se nikamor ne pride. Izkoriščevalski sistem se je vse preveč ukoreninil, da bi čez noč delavstvo spoznalo svoje naloge in svoje pravice ter svojo silo. V svoji oblasti ima vladajoči razred vse moderne pripomočke, da drži delavske mase v temi: šole, liste, knjige, radio in pa priznice. Zato imajo delavski pionirji in borilci tako težko pot, tako težko delo, ko skušajo delavstvu dopovedati, da se bi osvobodilo izpod kapitalističnega despotizma. Apeliram na stareše, da svojo mladino vopodbujajo in navajajo na pravo pot, ki vodi delavstvo k solncu, k svobodi!

Vse to sem priporočal na 13. junija na godovanju Tonetov, ker sem obenem tudi praznoval 71. leto svoje starosti. Ob tej priliki mi je žena dobro postregla z raznimi dobrotami. Povedati moram tudi to, da me je revmatizem, o katerem sem vam zadnjič poročal, pričel polagoma zapuščati. Zato sem se brž odločil, da se v najkrajšem času spet podam na agitacijo za naš delavski dnevnik Prosveto po naših pennsylvanjskih številnih naselbinah. Z našimi naročniki sem prav zadovoljen. Na 8. junija sem dobil novi imenik naročnikov, ki izkazuje lep napredek. Morda bom na svojem potovanju v kratkem spet naletel na kakšen piknik ali proslavo tega ali onega dogodka ali društva. Takrat se bomo spet zabavali in veselili. Napisal bi še več, pa me je žena opozorila, da je kosilce že pripravljeno, in kdo se bi temu upiral?

Anton Zidanšek,
zastopnik Prosvete.

Amerika potrebuje dva milijona hiš

Mnogi strokovnjaki narodnega gospodarstva so mnenja, da zaradi hišnih gradenj eden izmed vzrokov depresije. V teku desetih zaporednih let konstrukcija stanovanj je bila na najnižji točki. Federalni delavsko-statistični urad čeni, da l. 1934 se je potrebovalo na novih določih po tri centa za vsak dolar, potreben cenje gradnje l. 1925.

Pa vendarle je dandanes potreba za hiše v Združenih državah večja kot je bila letih takoj za svetovno vojno, ko je potreba za nova stanovanja dovela do "boom" gradnjah. Da se ni kupovalna moč prebivalstva tako drastično zmanjšala — kar je v drugem povzročilo bivanje več družin v letostanovanjih — mi bi prav lahko porabili kar dva milijona novih hiš.

Vlada se prizadeva pospeševati industrijske prepore s tem, da povzbuja stavbene konstrukcije na dveh poljih — z direktno konstrukcijo cenjenih stanovanj in z refinanciranjem hipotek. Federalni stavbeni projekti bili bolj omejeni na svrhu, da se pred vsem kaže, kaj se more doseči na tem polju. Drugi strani je refinanciranje hipotek. Home Owners' Loan Corporation pokrila tri milijarde dolarjev propadajočih hipotek. Za tem je sledila propaganda za popravno moderniziranje stanovanjskih hiš, v čemur privatne posojilnice sodelovale, vladni ustanovami.

Vladi je bilo predlaganih mnogo načrtov nadaljnje povzbujanje stavbenih konstrukcij z ozirom na važno vlogo, ki so jo stavni programi igrali v drugih deželah v izboru industrijskih razmer.

Program, ki je vzbudil široko pozornost, oni, ki ga priporoča Committee for Economic Recovery. Ta odbor sugerira program, po katerem bi se zgradilo 7,500,000 stanovanj hiš tekem prihodnjih desetih let. 85 odstotkov novih poslopij bi se zgradilo potomo privatne financiranja, dočim ostalih 15% bi izviralo vladna na polju cenjenih stanovanj za družine, ki zaslužijo manj kot \$1000 na leto. Ta na se v glavnem naslanja na načelo masne produkcije stavbenega materiala, kar bi zmanjšalo njihov strošek.

Pred kratkim je senator Wagner in New York predložil kongresu načrt, ki bi postal federalno vlado, da promovira gradnjenih stanovanj po vsej deželi. Zakonodajni ert bi ustanovil posebno federalno obdružbo United States Housing Authority, ki bi dala prispevke in posojila lokalnim hišnim ustanovam, ki se ukvarjajo z razčiščenjem "slumov" in gradnjo cenjenih stanovanj. Jako je dvotljivo, dali bo sedanji kongres odobril ta načrt.

Stavbna konstrukcija še vedno zastaja, vendarle nekaj kaže na bolj ugodne razmere te industriji. Eden izmed teh znakov je preobrat v izseljevanju iz mest na deželo. l. 1932 se je tok preseljevanja zopet obrnil smeri z dežele v mesta.—FLIS.

Svoj spol je spremenila

Kakor smo že poročali, se je po zgledu češkoslovaške svetovne rekorderke v teku 800 m Koubkove tudi bivša angleška prvotna v metu krogle in kopja Mary Weston odločila "spremeniti svoj spol". Iz ženske postala moški, potem ko se je v svojem 30. letu podvržala operaciji v londonski bolnici Charing Cross. Kirurg, ki je izvršil to operacijo, dr. L. R. Broster, je izdal o tem še do spričevalo: "Mister Mark Weston, ki so od otroških let vzgajali kot dekle, je v resni moški in bi moral zato svoje življenje tudi moški nadaljevati."

Mary Westonova ali Mark Weston, kakor sedaj imenuje, je postala angleška prvotna v metu krogle prvič l. 1924. Tri leta pozneje je postala še prvotna za met kopja. V pogovoru z zastopniki tiska je izjavila ostro izjavila: "Do leta 1928. sem bil trdno prepričan o tem, da sem dekle. Ko sem se takrat odločil neke sportne prireditve v Pragi, so mi prvič zbudili dvomi o mojem spolu. Sedaj pa sem imel toliko poguma, da sem zaupal nekemu zdravniku specialistu, ki mi je takoj priporočil operacijo."

Zanimivo pismo

Pisatelj Louis Adamić je pred kratkim prejel zanimivo pismo, ki ga tu objavljamo prevedenega v slovensčino:

Missoula, Montana, 5. maja 1936.

Moj dragi g. Adamić:

Zadnje nedeljo je umrl moj oče milje proč od mene. Ko sem prejel telegram o njegovi smrti, je v meni oživilo že davno pozabljeno praznovanje, ki je navadno v zvezi s smrtjo. Kljub temu, da sem se na vso moč otepal, si nisem mogel pomagati. Reakcija smrti mojega očeta (prvi primer smrti v moji družini) je bila trenutno močnejša kakor pa moj intelektualni upor.

Danes zjutraj sem se pa spomnil Vašega pisa "Smrt na Kranjškem," ki sem ga čital nedavno. Brž poiščem Vašo knjigo in še enkrat prečitam—in takoj se je čudovito lep mir naselil vame. Danes popoldne je bil moj oče pokopan in jaz sem prisostvoval v svojih mislih, toda rešen barbarstva in pompoznosti ameriških pogrebnih ceremonij.

Lepa vam hvala za pomoč, katero ste mi naklonili.

(Podpis.) Lucian S. Smith,
univerza Montane.

Najvažnejšega manjka!

Theodore Huntley, publicitetni direktor konvencije republikanske stranke, je zadnje dni poročal, da je publiciteta te konvencije zahtevala štirinajst ton papirja. Tiskovnice, ki so jih natančili in razposlali med konvencijo, so obsegale 7500 kosov, 600,000 člankov in dve milijardi besed.

Vse to, s čimer se Huntley baha, je le repek konvencije. Cesar ni povedal, je—kdo je vse to plačal.

Kar bi ameriška javnost z velikim zanimanjem čitala, bi bilo finančno poročilo, katero bi povedalo, koliko milijonov dolarjev so prispevali poglaviti burbonski magnatje Morgan, Du Pontje, Mellon, Hoover, Hearst itd. za republikansko konvencijo in volilno kampanjo.

To bi bilo interesantno.

Čemu toliko krika?

Ameriški nazadnjaki so porabili tisoče papirja, sode črnili in ogromno maso elektrike za "obrambo" ustave.

Ameriška ustava ne sme biti dotaknjena! Ustava je dobra, je modra, je sveta! Roke proč od ustave!

Roosevelta, ki je enkrat lani namignil, da bo treba ustavo spremeniti, če ne bo pokrivala njegovih socialnih in ekonomskih reform, so razglasili za sovražnika in grobokopa ustave; vsakogar, ki je sugeriral revizijo ustave, so nahručili s tiranom, boljševoikom, zločincem . . .

Vse ta krik je bil zastoj!

Governer Landon, kandidat za predsednika burbonske republikanske stranke, je tik pred svojo nominacijo izjavil v brzjavki, naslovljeni na konvencijo republikancev v Clevelandu, da on je za amandiranje ustave z namenom, da bodo zakoni minimalne mezde za ženske in otroke ustavni.

In nihče ni ugovarjal Landonu! Nič ni bilo krika! Svetost ustave je naenkrat ohledela.

Herbert Hoover, najreakcionarnejši med republikarji, je tudi priporočil republikancem, naj se izrečejo za amandiranje ustave, majhen in reven seveda, vendar amandment.

Eksekutiva Ameriške delavske federacije, konservativna do kosti, se je tudi odločila za revizijo ustave v prid ekonomskemu in socialnemu zakonodajstvu.

Demokratski senator Ashurst je aktualno predložil v senatu resolucijo za amandiranje ustave; boren je ta amandment, vendar bolji kot bi bil Hooverov ali Landonov.

V kongresu je pa že resolucija za spremembo ustave, najboljša med vsemi. Ta resolucija izvira od socialistov.

Jasno je, da ustava letos še ne bo revidirana, toda bedasteza malikovalstva je konec. Led je prebit. Javno mnenje za revizijo narašča. Ameriška ustava bo spremenjena na bolje!

V blaznost gremo

Neki angleški zdravnik je izračunal iz urnih podatkov, da bo leta 2189 ves svet osama — norišnica. A ne mislite, da temu njegov račun na političnem razmišljanju, z golo številko mu govore.

Takole je njegovo modrovanje:

Leta 1859 je prišel povprečno en norec 535 zdravih ljudi. Leta 1897 se je razmerje poslabšalo; 1 norec na 312 normalnih ljudi. Hujše je postalo razmerje leta 1926: pred šestimi leti je namreč prišel 1 norec na 15 ljudi.

Če pojde tako dalje, je izračunal angleški učenjak, bomo leta 1977 steli že na vsakih 10 normalnih ljudi 1 norca, leta 2139 bomo pa vsi srečno tam, to se pravi, takrat sploh ne bo več pametnjakov.

Če te napovedbe drže, se moramo vprašati, katero premišljeno pojdejo takrat zmagati po paznike, da bodo nadzirali uboge zmagalce norec.

V blaznost gremo

Neki angleški zdravnik je izračunal iz urnih podatkov, da bo leta 2189 ves svet osama — norišnica. A ne mislite, da temu njegov račun na političnem razmišljanju, z golo številko mu govore.

Takole je njegovo modrovanje:

Leta 1859 je prišel povprečno en norec 535 zdravih ljudi. Leta 1897 se je razmerje poslabšalo; 1 norec na 312 normalnih ljudi. Hujše je postalo razmerje leta 1926: pred šestimi leti je namreč prišel 1 norec na 15 ljudi.

Če pojde tako dalje, je izračunal angleški učenjak, bomo leta 1977 steli že na vsakih 10 normalnih ljudi 1 norca, leta 2139 bomo pa vsi srečno tam, to se pravi, takrat sploh ne bo več pametnjakov.

Če te napovedbe drže, se moramo vprašati, katero premišljeno pojdejo takrat zmagati po paznike, da bodo nadzirali uboge zmagalce norec.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane.)

Mačkovo glasilo.—Doselej hrčala opozicija dr. Mačka ni bila svojega lastnega dnevnika, ker ji prav za prav tudi ni potreben, saj je nekaj dnevnopredstojnik, ki zagovarja v Zagrebu, pa naj bo to v politiko, pa naj bo to "Hrvatska straža" ali "Hrvatski glasnik" ali "Hrvatski list". Kljub temu pa so Mačkovi pred meseci akcijali mačkovi pred meseci akcijali za ustanovitev lastnega dnevnika, ki naj bi nosil ime "Hrvatski glasnik". Uvedli so v Zagrebu akcijo za nabiranje denarja in v Zagrebu se je začelo nabirati toliko, da so sklenili izdati dnevnik, ki naj bi nosil ime "Hrvatski glasnik". Uvedli so v Zagrebu akcijo za nabiranje denarja in v Zagrebu se je začelo nabirati toliko, da so sklenili izdati dnevnik, ki naj bi nosil ime "Hrvatski glasnik". Uvedli so v Zagrebu akcijo za nabiranje denarja in v Zagrebu se je začelo nabirati toliko, da so sklenili izdati dnevnik, ki naj bi nosil ime "Hrvatski glasnik".

pač glavni vzrok, da je dobila Gorenjska to telefonsko centralo, ki bi jo sicer še dolgo in zaman pričakovala. Ker je knez namestnik kupil neki gradnji v okolici Kranja, je pričakovati, da bodo tudi Kranj priključili na to omrežje, potem pa naj se še oglašijo Skofjeločani za to stvar, pa naj Skofjo Loko priključijo na Kranj, pa bo vsa Gorenjska od Ljubljane do Jesenic preprežena s telefonom na avtomatični centrali.

Smrt pod vlakom.—Pred postajo Stična na dolenski progi je prišlo do hude nesreče. Po cesti sta se peljala na kolesih neki Meglič in trgovski potnik Alfred Matzele, doma iz Dravljnjah nad Ljubljano. Bližala sta se progi, ko je prihajal dolenski vlak. Ker pa je tam les obcesti tako visoko naložen, da zakriva razgled po progi, sta pa biciklista šele zadnji hip zagledala vlak. Meglič je naglo zavril in se rešil, Matzele pa se je ustavil tik tira, a lokomotiva ga je zadela v kolo in naslednji hip je bil Matzele že pod kolesi. Bil je pri prici trmrtve. Zapuška vdovo in tri otroke, stare od 4 mesecev do 4 let. Imel je svoj čas trgovino na Krki, pa mu ni šlo dobro, zato je postal trgovski agent in se preselil v družino v Dravljnjah pri Ljubljani ter s kolesom obiskoval trgovce po vsej Sloveniji. Na istem meje je poverjena posebna prosvetnostu se je že lani nekdo ponesrečil na podoben način, zato zahtevajo zdaj od tvrdke, ki ima tamkaj naložen les v tri metre visokih grmadah, naj les spravi stran.

Važna zmaga delavskega odbora

Zvezno okrožno sodišče vzdržalo delavski zakon

New Orleans, La.—(FP)—Odvetniki zveznega delavskega odbora so na tujakšnjem okrožnem zveznem sodišču izvojevali važno zmago, ko je sodišče odklonilo izdati injunkcijo proti odboru in vzdržalo Wagnerjev delavski zakon. Ta zmaga je še toliko bolj značilna, ker je prišla po razveljavitvi newyorškega zakona o minimalni plači za delavke po zveznem vrhovnem sodišču.

Na okrožnem sodišču je bila zadeva Bradley Lumber kompanije iz Warrena, Arkansas, ki je bila na nižjem sodišču dobila injunkcijo proti delavskemu odboru, to je proti delavcem delavskih zastopnikov. Ta odlok pa je prizivno sodišče treh sodnikov razveljavilo. Zadnje besede more zdaj imeti v tej zadevi zvezno vrhovno sodišče, kamor se bo družba najbrže zatekla.

Nižje sodišče je ustreglo družbi na podlagi argumenta, da lesna industrija ne spada v meddržavno trgovino, valed česar zvezna vlada nima pravice vmešavati se v ta biznis. Tudi vrhovno sodišče je rabilo slične argumente, ko je razveljavilo NRA, Guffeyjev premožnosti zakon in nekaj drugih delavskih zakonov.

Tudi tukajšnje prizivno sodišče je priznalo, da na podlagi interpretacije vrhovnega sodišča produkcija ne spada v meddržavno trgovino, toda vzdržalo je argument odvetnikov zveznega delavskega odbora, da stavke in delavski nemiri afektirajo "direktni tok" meddržavne trgovine valed dislokacije produkcije. Radi tega ima zvezna vlada pravico regulirati produkcijsko industrijo.

Preiskava o kršenju civilnih pravic

Detektivske agencije so pričele lezti pod zemljo

POSVETILA BO NA TERORISTE

Washington.—(FP)—Poklicni teroristi in štrajkolomci so se že pričeli skrivati pred prihajajočo senatno preiskavo o kršenju civilnih svobodčin in terorizmu, a katerim drže korporacije delavstvo v kleščah.

Zvezni delavski odbor je bil obvečen iz več mest, da se razne detektivske organizacije, ki se pečajo z razbijanjem stavk in vohunstvom med delavstvom, zapre urade, uničile listine ter se preselile—pod zemljo. Dokler ne bo konec preiskave, bodo torej operale tajno. Bolj znane agencije se seveda ne bodo mogle pokriti, uničijo pa lahko listine.

Senat je zadnji sprejel La Follettevo resolucijo, ki predvideva preiskavo o kršenju civilnih svobodčin in pravic delavstva v vseh področjih. Bila je sprejeta brez vsake opozicije, kar pa ne pomeni, da so senatorji stoprocentno za to preiskavo. Nasprotniki se je niso upali pobijati, ker je preliminarne preiskave odkrila toliko terorizma industrijskih magnatov, da je burboncem zamašila usta.

Prav valed te bojazni pred opozicijo v senatu je odsek zmanjšal vsoto, ki je potrebna za preiskavo. Resolucija je prvotno določala \$30.000 v ta namen, pravosodni odsek pa je to znižal na \$15.000, s katero vsoto pa preiskava ne bo mogla daleč priti.

Valed tega in pa valed predsedniške kampanje je možno, da bodo s to preiskavo počakali, dokler ne bodo volitve pod streho. Teptanje civilnih svobodčin se je namreč pod sedanjo administracijo tako razširilo, da bi ji preiskava med volilno kampanjo ne mogla preveč dobro služiti. Čakala bo najbrže boljših dni, do novega kongresa, ki se snide po novem letu in ki bo lahko tudi nakazal več denarja.

Vsekakor pa bo senatni odsek za delo in prosveto imenoval posebni preiskovalni odsek pred razpustom kongresa. Pričakuje se, da jo bo vodil senator Black iz Alabame, glavni preiskovalec pa bo najbrže Heber Blankenhorn od štaba zveznega delavskega odbora. On je pri preliminarni preiskavi predložil veliko materiala o obštrnem vohunstvu med delavstvom in razbijanjem stavk, za kar ameriški podjetniki potrošijo 80 milijonov na leto.

Polijski terorizem v Terre Hautu

Terre Haute, Ind.—V rojstem mestu pokojnega Eugena V. Debsa je zadnje čase pričel divjati nov val policijskega terorizma. Prejšnji teden je na županovo odredbo policija izgnala iz mesta Warrena G. Desepetja, predsednika unije trgovskih nameščencev, in R. H. Lowmana, poslovnega agenta unije. V policijski urad je bil pozvan tudi Francis Dillon, organizator Ameriške delavske federacije, kjer mu je bilo naročeno, naj zapusti mesto. V izgonski proklamaciji pravi župan, ki je član trgovske zbornice in "law and order" lige, da v Terre Hautu ni mesta za "industrijske agitatorje, ki motijo mir mesta." Proti tej fašistični akciji oblasti se je vršil protestni shod pod vodstvom državnih Workers Alliance in socialistične stranke.

Bolje je biti pes ko revež

New Orleans.—V metropoli države pokojnega Huey Longa se psom bolje godi tudi po smrti kakor revežem. Mestni svet je sklenil zgraditi lepo pokopališče za pse, katerih grobove bodo krasile cvetlice in grmičevje. Kačar v New Orleansu umrje revež, ki nima cvenka, ga pokopijejo na grobišču za siromake ali ga pa odpeljejo v zavod za raztelesenje.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904

1934

1937-39 Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT GAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. ....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
 JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1097 E. 109th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....283 E. 151st St., Cleveland, O.
 ANTONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
 JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
 ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
 JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabana, Pa.
 FRANK PODOB.....Box 61, Parkhill, Pa.
 FRANK BARBICH.....19511 Muskota Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik.....2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
 JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POBORI—Korrespondenca s glavnimi odborimi, ki delajo v gl. uradi, se vrši takole: VSA PISMA, ki so namenjena na posebni gl. predstojnik, naj se pošljejo na predstojniško pisarnico v skladu s tem, ki se vrši v gl. uradi. Vse ostala pisma naj se pošljejo na gl. tajništvo. Vse pisma, ki so namenjena na posebne odbore, naj se pošljejo na ta tajništvo. Vse pisma v zvezi s finančnimi zadevami, naj se pošljejo na finančno tajništvo. Vse pisma, ki so namenjena na posebne odbore, naj se pošljejo na posebne odbore. Vse pisma, ki so namenjena na posebne odbore, naj se pošljejo na posebne odbore.

Mehiška delegacija v Chicagu

V razgovorih z unijakimi voditelji je pojasnila situacijo v Mehiki

Chicago.—(FP)—Mehiška delavska delegacija štirih članov, ki potuje po Ameriki, se je dne 17. junija v Chicagu, kjer je biskupa Johna Fitzpatricka, predsednika Čikaške delavske federacije in več drugih unijakih voditeljev. Delegacijo tvorijo Alejandro Carlo, tajnik unije pisarniških in profesionalnih delavcev, Eduardo Innes, tajnik unije oljnih delavcev, Augustine Guzman, tajnik rudarske unije in Victor Villaseñor, mehiški delegat Mednarodne delavske konference v Zenevi, Švica. Vsi ti so člani pred kratkim ustanovljene Zveze mehiških delavcev, ki je nasledila nekdanje mehiško, a sedaj korumpirano Mehško delavsko federacijo, kateri je načeloval Luis Morones, dokler ni bil zaoznan s Callesom, bivšim mehiškim predsednikom, izgnan iz dežele, ker sta skovala fašistično zaroto.

Delegacija je izjavila, da bo sta rudarska unija UMWA in Intl. Assn. of Oil Field Gas Well & Refinery Workers poslali brataške delegate na konvencijo Zveze mehiških delavcev, ta pa bo poslala svoje reprezentante na konvencijo teh unij. To zagotovilo je delegacija dobila, ko se je mudila v Washingtonu. William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, bi bil rad sprejel zastopnike mehiškega organiziranega delavstva, toda v tistem času se je vršila seja eksekutivne federacije in je bil preveč zaposlen.

Delegatje so v razgovorih s čikaškimi unijakimi voditelji izjavili, da sta oba, Morones in Calles, nagrabila velkanske bogastvo. Ustanovila sta fašistično organizacijo "Zlate srce" s pomočjo katere sta hotela ponovno priti na krmilo. Ta je bila razpuščena, ker je vodila teroristično kampanjo.

Nova Zveza mehiških delavcev ima 540.000 članov in predstavlja 96 odstotkov organiziranega delavstva. Ona je za popolno ločitev cerkve od države in socialistično vzgojo v javnih šolah, katero uvaja federalna vlada, s tem pa si je nakopala veliko opozicijo pri klerikalcih.

Moronesova delavska federacija je imela 250.000 članov, ko je bila na višku svoje moči, sedaj pa predstavlja samo en odstotek organiziranega delavstva. Ostale tri odstotke tvorijo člani takozvani neodvisnih unij.

Zmaga farmskih delavcev ob Pacifiku

Delodajalci se podajajo drug za drugim

Los Angeles.—Šesttedenska stavka poljedelskih delavcev v okolici Los Angelesa je bila zadnje dni že večinoma likvidirana. Do tega poročila je podpisalo pogodbo 88 delodajalcev, večinoma korporacijskih vlepeseznikov. Pogodba določa minimalno plačo in priznanje organizacije.

Stavko je vodila Zveza poljedelskih unij, sestoeča iz unij japonskih, filipinskih in ameriških poljedelskih delavcev. Podprla jo je tudi centralna delavska unija v Los Angelesu, ki se v preteklosti ni dosti zanimala za boje poljedelskih delavcev v Californiji. Aktivno so sodelovale s stavarji tudi razne druge delavske organizacije—Liga za delavske pravice, Ne-strankarska delavska obrambna liga, Mladinska socialistična liga in socialistična stranka.

Te organizacije so stavko podprle na vsej fronti. Vodile so pomožno akcijo in obrambo 74 stavarjev in simpatikov, ki so bili aretirani valed piktiranja. 60 aretirancev je bilo že izpuščenih iz zaporov. Obrambnemu odboru je uspelo dobiti več odvetnikov, ki so brezplačno branili aretirance, kar je še zvišalo pogum stavarjev.

Kakor vse pretekle stavke poljedelskih delavcev v Californiji, je bila tudi ta spremljana s terorizmom s strani vigilantov. Toda stavke niso mogli razbiti. Oslabljena je zelo moč Zveze japonskih poljedelcev, ki je v preteklosti s pomočjo tukajšnje trgovske zbornice in notorične antisindikatne policijskega škadrona zdrobila še vsako stavko filipinskih delavcev.

"Militantni boj poljedelskih stavarjev, ki je trajal šest tednov vzle policijskemu in vigilantantskemu terorizmu, lakoti in pomanjkanju, masnim aretacijam in grožnjam z deportacijo, je končno pričel roditi sadove," pravi Glen Trimble, član religioznega odbora in tajnik državne socialistične stranke.

FRESH MILK ADDS FLAVOR

Feasting is always the order of the day during the festive holiday season, and every hostess likes to serve delicious, appetizing meals to her guests. Good ingredients, a tested recipe and plain common sense should enable any woman to prepare a good meal. But, whether you're an experienced cook or just a raw recruit at this culinary art, it's well to remember that using fresh pasteurized milk will add to the success of cooked dishes. There is no substitute for its fresh, natural flavor. A good rule to follow is—"Wherever milk can be used, use fresh pasteurized milk."

Štiri članice atletskega kluba v Los Angelesu, Cal., ki se bodo udeležile narijske olimpijade v Berlinu.

KNUT HAMSUN:

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

Moje zadovoljstvo je naraščalo; s klobukom v roki, pogled obrnjen v plinovo luč na steni, sedim na robu postelje in moram misliti o različnih okolnostih tega svojega srečanja s policijo. Bilo je moje prvo! In kako se je zvršilo! Časnikar Tangen, kajne? In potem se je zvršilo! "Jutranji list"! Kako sem zadel moža naravnost v srce z "Jutranjim listom"! Ni govora ni o tem, kajne? Do dveh sem bil v polni gali v klubu, ključ od hišnih vrat in denarnico s par tisočaki pozabil doma! Peljite gospoda v posebni oddelek . . .

Zdajci hipoma ugasne plin, tako čudno naglo, ne da bi pojenjal, ne da bi ugašal; v globoki temi sedim, ne lastne roke, ne belih sten krog sebe ne morem videti, ničesar! Nič drugega ni preostalo, kakor leči spat. In prišel sem se slatiči.

Toda dremoten nisem bil in zaspati nisem mogel. Nekaj časa sem ležal tam in strmel v temo, to tolsto zgoščeno temo, ki nima dna in ki je nisem mogel pojmiti. Moja misel je ni mogla zapopasti. Bila je temna preko vseh mej; težko je legala name. Zapri sem oči, pričel polglasno peti, se premetaval po deski, da bi se raztresel; toda brezuspešno. Tema je bila zajela moje misli in me ni pustila pri miru za trenutek. Kako, če bi se sam razkrojil v to temo, postal eno z njo? Dvignil sem se v postelji in zakrillil z rokami.

Nadvladalo me je moje nervozno stanje in kakorkoli sem se upiral temu — nič mi ni koristilo. Bil sem plen najsojvodnejših fantazij, se hotel pomiriti, si prepeval uspanke in se potil od napa, da bi se upokojil. Strmel sem v temo in resnično se nisem videl v svojem življenju takanega mraka. Brez dvoma je bila to tema čisto posebne vrste, brezutek element, ki nanj še nihče doslej ni postal pozoren. Ukvarjal sem se s najsmehljivišimi mislimi in vse mi je vzbujalo strah. Razmišljal sem o tisti majhni luknji v zidu, luknji od šablja, ki sem jo našel, tajen znak na zidu. Občutil sem jo, pihal vanjo in poskušal ugeniti njeno globino. To nikakor ni bila takana nedolžna luknjica, čisto gotovo ne; to je bila povsem skrivnostna luknja, ki se mi je je bilo čuvati. In obseden od misli na to luknjo, ves iz sebe od strahu in radovednosti, sem moral slednjič vstati s postelje in poiskati tisti svoj polovični nožek, da premerim, kako je globoka in si ugotovim, da ne sega noter v drugo celico.

Legel sem zopet, da bi poskusil, če ne bi mogel zaspati, v resnici pa, da bi se boril s temo. Dež je pomehal in nobenega glasu nisem več čul. Nekaj časa sem se prisluskoval stopinjam na cesti in se nisem pomiril prej, dokler nisem slišal iti mimo človeka, ki je moral biti, sodeč po glasu, stražnik. Zdajci sem počil parkrat s prsti in se zasmejal. K zlodeju! Ha! — Domišljal sem si, da sem našel novo besedo. Dvignil sem se v postelji in rekel: "Kaj takega ni v jeziku, jaz sem jo izumil — kuboaa. Črke ima kot prava beseda, za boga velikega, človek, odkril si novo besedo . . . Kuboaa . . . velikega slovnikaškega pomena.

Z odprtimi očmi, presenečen radi svojega odkritja, sedim tam in se smejim od radosti. Nato sem pričel šepetati, lahko bi mi prisluskovali, jaz pa sem nameraval obdržati svojo iznajdbo tajno. Zdajci me je vsega objelo veselobno razpoloženje gladi; čutil sem se praznega in brez bolečin, misli pa so mi bile neukrotljive. Čisto tiho sem se posvetoval s seboj. Z najbolj čudnimi miselnimi skozi sem skušal razrešiti pomen svoje nove besede. Saj ni bilo treba, da bi pomenila Boga ali Tivoli in kdo je trdil, da mora pomeniti zverinjak? Če sem

natanko preudaril, ni bilo niti absolutno potrebno, da bi pomenila ključavnico ali pa solnčni vzhod. Najti za takšno besedo njen smisel ni bilo težko. Počakal bi pač in kakor bo pač naneslo. Tačas pa še lahko prespim to.

Na deski ležim in se smejim, ne rečem ničesar, ne za ne proti. Minilo je nekaj minut in postal sem nervozen, nova beseda me muči neprestano, se vrača venomer, polasti se nazadnje vsega mojega mišljenja in me zresni. Zednil sem se pač v tem, česa naj ne pomeni, a nisem bil še sklenil, kaj naj pomeni. To je postransko vprašanje, si pravim na glas in zgrahim za svojo roko in si ponavljam, da je to postranska reč. Besedo sem hvala bogu izumel in to je bila glavna stvar. A misel me muči brezmejno in mi ne da zaspati; nič mi ni bilo dovolj dobro za to izredno redko besedo. Nazadnje sem se spet vzpel v postelji, oprjel svojo glavo z obema rokama in dejal: ne, saj to je ravno nemogoče, izseljevanja ali tobačne tovarne ne moreš nazvati s to besedo! Ako bi mogla pomeniti kaj takega, bi se pač že davno odločil za to in vzel nase vse posledice. Ne, prav za prav je bila beseda primerna, da pomeni nekaj duševnega, kako čustvo, stanje — ali nisem mogel uvideti tega? In tako pričnem tuhtati, da bi našel kaj duševnega. Hipoma se mi je zadelo, kot da nekdo govori, se vmešava v moje besede in arditno sem odgovoril: Kako izvolite? Ne, taknega idiota ni na vsem svetu! Sukanec! Jaši te vrag! Saj se moram prav zares smejati! Če mi je dovoljeno vprašati: zakaj bi ji bil dožan dovoliti, naj pomeni sukanec, če pa imam čisto posebne razloge proti temu, da bi se imenovala sukanec? Jaz sam sem izumel besedo in popolno pravico imam, da ji dam pomen, kakršnega hočem sam. Kolikor mi je znano, se končnoveljavno še nisem izrazil . . .

A v mojih možganih je nastala čimdalje večja zmešnjava. Nazadnje sem skočil iz postelje, da bi poiskal vodovod. Nisem bil žejen, a glava mi je gorela v vročici in čutil sem nagonsko željo po vodi. Ko sem se napil, sem šel spet v posteljo in se siloma in na vso moč trudil, da bi zaspal. Zapri sem oči in se silil, biti miren. Tako sem ležal več minut, ne da bi se genil, pričel sem se potiti in čutil sem, kako silno mi je plaša kri sunkoma po žilah. Ne, tisto je bilo res imenitno, ko je iskal denarja v papirnati vrečici! Tudi zakašljaj je samo enkrat. Če je pač še zmoril hotel tam doli? Sedel na moji klopi . . . Sinja bisernica . . . ladje.

Odprl sem oči. Kako sem jih tudi mogel imeti zaprte, ko mi ni bilo mogoče zaspati? In tista tema je ždela krog mene, ista neprodirna, črna večnost, kateri so se upirale moje misli in ki je niso mogle pojmiti. S čim naj bi jo primerjal? Trudil sem se z najbrezuspješnejšimi napori, da bi našel besedo, ki bi bila dovolj črna, da bi izrazila to temo, b e s e d o, tako kruto črno, da bi mi postala usta črna, ko bi jo izgovoril. Bog nebeski, kako je bilo tema! In to je bilo krivo, da sem spet moral misliti na zaliv in ladje, tiste črne pošasti, ki so ležale zunaj in čakale name. Hotele so me potegniti nase in me trdno objeti in jadrati z mano preko dežel in morij, akozi temna kraljestva, ki jih še ni gledal človek. Menim, da sem na krovu, čutim, kako me vleče voda vase, v oblakih plavam, padam, padam . . . Prestrašen sem hrupavo zakrčkal in se trdno oprjel postelje; napravil sem opasno pot, frčal sem po zraku kakor drobna smet. Kakor odrešen sem se zadel samemu sebi, ko sem udaril z roko na trdo desko! Tako se umira, sem si dejal, zdaj boš umrl!

(Dalje prihodnja.)

tegnili je roko iz žepa. V dlani je držal vsaj šest funtov težko železno ploščo.

"Nisem navajen na družbo — mi ni nič zanjo," je zamrmral dolgin. "In če se vidva, ki sta pravi strašili, hočeta obesiti name, pazita, kaj bosta počela! To je vse, kar vama rečem. Samo pazita, kaj bosta počela!"

Iz žepa je potegnil ogorek smotke, ki ga je očitno vlovil v cestnem jarku in že ga je hotel vtakniti v usta, da ga požveči. Premislil se je, ostro pogledal pajdaša in odprl brašno. Izvelkel je lekarniško steklenico, napolnjeno z "alkijem".

"No," je zarenčal, "vama možičkoma moram pač dati pijačo, čeprav nimam več, nego jo potrebujem sam zase, da bom takole prav pošteno v rožicah."

Zdelo se je skoraj, da mu je uvelil obraz milje zasijal, ko je videl, kako sta ponosno dvignila klobuka in pokazala svoje bogastvo.

In ko so tako sedeli vsi trije, vsak s svojo mero "alkija" v roki, so ti trije izgubljeni, ki so bili nekoč možje, kakor iz stare navade pomislili nase in prevzel jih je občutek sramote, kot da so se razgalili.

Brađač je prvi premagal to čustvo. "Pri boljših pojedinah sem že sedel," se je pobahal.

"Kjer ste jedli iz pločevinastih škatel," se je rogal dolgin. "Vae je bilo iz suhega srebra," je popravil brađač.

Dolgin je vprašujoče pogledal debeluh. "Pri služinčadi," je dejal dolgin. "Z gospodo," je popravil debeluh. "Rodil sem se v gosposki hiši in nikdar se nisem vozil v drugem razredu. V prvem in sam v svoji kajuti, nikdar drugače."

"Pa ti?" je brađač vprašal dolgina. "Pil sem na zdravje kraljice, Bog jo blagoslovi," je odgovoril dolgin slavnostno, brez renčanja ali posmeha.

"V kuhinji?" je namignil debeluh. "Vai trije so obenem pograbilili orožje: dolgin železno ploščo, brađač in debeluh pa kamena. "Samo nič razburjenja!" je rekel debeluh in spustil orožje. "Saj nisem sodruga! Imenitna gospoda smo. Pijmo, kakor pijačo dostojni ljudje."

"Pravo pojedino priredimo," mu je pritrčil brađač. "Prav pošteno se napijemo," je odobravaje rekel dolgin. "Veliko vode je že steklo v morje, odkar smo bili dostojni ljudje. Ampak pozabimo dolgo pot, ki smo jo od tedaj že preromali in lepo po starem običaju lezimo v posteljo, kakor smo delali, ko smo bili še mladi, vsi dostojni ljudje."

Ko je vsak izmed njih že izpraznil steklenico in izvlekel drugo, so jim glave že pošteno žarele, dasi še niso bili tako daleč, da bi si bili povedali že svoja prava imena. Toda govornica se je že izboljšala. Govorili so pravilno in zlikovskega narečja trampov ni bilo več čuti.

"Tako sem pač ustvarjen," je pojasnjeval brađač. "Malo bi jih bilo moglo prestati, kar sem jaz prenal. Pa da bi še sedeli danes tu in pripovedovali to zgodbo! Prav nikoli nisem mislil na svoje koristi. Če bi bilo res, kar pravijo moralisti in fiziologi, bi bil že davno mrtev. In z vama je prav tako."

Prenahal je in si zmešal nov požirek, debeluh je pa povzel: "In dobro smo se zabavali," se je hvalil, "in če se že menimo o ljubcah in o vsem drugem," je citiral Kiplinga, "tedaj smo romali in se potepali — . . . v tistih časih," je debeluh zanj dokončal citat.

"Da, da, tako je, prav tako je bilo," je potrčil debeluh. "In kraljične so nas ljubile — mene vsaj."

"Le naprej, še kaj nama povej," je silil brađač. "Noč je mlada in zakaj ne bi dali spomnu, da se dvigne prav do kraljevskih krovov?" Debeluh je dobrovoljno pokašljaj in pomislil, kako bi najbolje pričel zgodbo.

"Vedita namreč, da sem iz dobre družine. Percival Dellanese — to ime so nekoč v Oxfordu dobro poznali — ne zaradi moje učenosti, kar rad priznam.

Ampak mladi veseljaki iz tistih let se me že dobro spominjajo, če še žive."

"Moja rodovina je prišla z Viljemom Osvajalcem tja preko," ga je prekinil brađač in pomolil roko debeluhu v priznanje za uvod.

"Kako vam je že ime?" je vprašal debeluh. "Ne vem, če sem prav silil."

"Delarouse, Chauncey Delarouse. Ime, prav tako dobro, kot katerokoli drugo."

Segla sta si v roke in se ozirala dolgina. "No, kar smo že pri tem . . . je silil debeluh.

"Bruce Cadogan Cavendish," je zamrmral nejevoljno dolgin. "Kar naprej, Percival, s svojimi kraljičinami in kraljevskimi dvori!"

(Koniec prihodnja.)

Friderik Karinty: Ljubavna avantura

Plavolas mladi mož z belo kruzantemo v gumbnici svojega povrnika je hlastno stopil k bližnjemu taksiju.

"Halo . . . ali ste prosti?" je vprašal soferja.

"Prost je, o prosim . . . le . . . " "Kaj naj pomeni 'le'?"

"Če se ne mislite predaleč potegniti . . . Kmalu pride namreč premena in bi se rad vrnil domov."

"No, kakšne pol ure vam menda ne bo prekrizalo računov?"

"Če ne bo več, izvolite vstopiti! Kam, če smem vprašati?" "Dobro pazite: peljite najprej v Vranjo ulico števil. 36, tam bo vstopila neka dama, in potem boste pognali v Ofen; k 'Marmorni devici' — saj veste, kje je to?"

"Kajpada vem . . . samo . . . kako ste že rekli: kam naj najprej peljem?"

"V Vranjo ulico 36". "Aha . . . Prosim."

"Samo brž, prijatelj, zaklepetal sem se že."

Sofer je pognal. Hiše, ceste, ulice so hitele mimo njiju, križiča, prometni redarji. Vranja ulica 36. Avto je zavil okoli vogala, zavril in obstal.

Ročno je skočil sofer iz voza in odprl vrata. Mladi mož s kruzantemo pa ni izstopil.

"Zdaj dobro pazite!" je rekel soferju. "Ali vidite onle balkon v prvem nadstropju?"

"Seveda ga vidim."

"Pojdite tedaj v prvo nadstropje, ne govorite ne a hišnikom ne z nikomer drugim, nego kar koj potrkajte na desni poleg stopnic; ste me razumeli? Oprezno potrkajte na okno na mostovžu pri vratih števil. 7, a nikar ne zvonite! Oglasila se bo postrežnica . . . in njej boste prav potihem povedali, naj sporoči gospe Roži, da jo Viko splošč čaka . . . Ste razumeli? Viko . . . Če postrežnica ne bo več zvoniti; nego boste počakali eno minuto in se boste potem vrnili k meni; kajti to pomeni, da . . ."

"O, prosim, razumem. To pomeni, da se je medtem vrnil gospod mož."

"Nu, vidite! Kaže, da ste zelo razumen človek. Torej mi ni treba nič več dosti pripovedovati. Naprej!"

Toda sofer je ostal ko pribit. "Nu, kaj je?"

Možak se ni ganil. "Zakaj ne greste? Zakaj tako zijate vame?"

"Saj ne zijam v vas, le povem vam, da se je mož vrnil domov."

"Mož se je vrnil domov? Kako morete to vedeti, tu na cesti?"

Sofer je skomignil z rameni. "Zgolj zato, ker sem jaz Rožin mož. Le kako slučajno."

Videč, da ne ve kavalir ničesar odgovoriti, je bodrilno in pomirljivo dodal:

"Saj sem vam vendar koj sploščka rekla, da se odpravljam domov . . . Prosim za plačilo: dva penga in pol."

Komplcirana zadeva — Saj bi morala barona poznati. Zdaj je že tretjič oženjen s četrto ločeno ženo svojega drugega moža.

Najhušja kazen — Kakšna je kazen za dvoženstvo? — Dve tašči.

ZENITVENA PONUDBA

Seznani se želim s Slovaki, Hrvatici in starosti 25 let, tudi vdova z dvema otrokoma ali divorsanka ni izredno. Potrebujem gospodinjstvo za mača hišna dela. Katero v naj piše in priloži sliko. Richter, c/o Box 5, Middle N. Y. — (Ad)

Zdravje zavarovano oslabilen ljudem za okrog 3c na

NUGA-TONE se je izkazal kot varno in učinkovito zdravilo za oslabele ljudi. Je naravno in ne škodljivo. Duh mladih in starih ljudi in starih. NUGA-TONE vsebuje vitamine in oslabele organe, ki se hitro slabi ali delno delujejo. Naravno zdravilo, ker NUGA-TONE vsebuje vitamine, ki so potrebni za zdravje. Denar nazaj ako ne bo upoštevan. Dostopno v vsaki lekarni. Prosimo, priložite fotografijo in ime. Vi boste prejeli kaj to napravi za vas. Prosti sprotnele vamite—UGA-SOL—odvaljelec. Zšc in šcc.

BUYS NEW CLOTHES WITH MONEY SAVED By Using MORE FRESH MILK!

Sveže mleko v steklenicah poveča redilnost kuhanih jedil. Prihranite denar in napravite boljše obed—poskusite porabiti več mleka za naprej.

THE MILK FOUNDATION
75 E. Wacker Drive, Chicago

"I certainly appreciate the convenience of having my milk delivered right to my home fresh every day. It's so easy to provide better meals by using more milk . . . more money, too!"

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta štjeje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine ki eni naročnik. Prosveta stane za vse enake, za štiri ali pet članov \$4.00 za eno leto samo. Ker pa člani že plačajo pri anketnem \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročnin. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za štiri ali pet članov. List Prosveta je v vsaki lekarni in v vsaki družini ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Ciero in Chicago je . . .
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 7.00	2 tednika in 7.00
3 tednike in 9.00	3 tednike in 9.00
4 tednike in 11.00	4 tednike in 11.00
5 tednikov in 13.00	5 tednikov in 13.00
	Za Evrope je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vasa lastnina.

Pojasnile:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na Prosveto, to takoj usaminiti upravnistično listo, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnistično datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$ . . . . .

1) Ime . . . . . Čl. družina št. . . . .

Nazov . . . . .

Ustavite tednik in ga pripilajte k moji naročnini od slednjih članov družine:

2) . . . . . Čl. družina št. . . . .

3) . . . . . Čl. družina št. . . . .

4) . . . . . Čl. družina št. . . . .

5) . . . . . Čl. družina št. . . . .

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in dr.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cena umerna, unijsko delo prve vrste.

Prilite po informacije na zahtev:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se doba za hitro tudi vsa umetna naročila

Jack London: **Kraljična**

Veselo je plapolal ogenj na parobku gozda. Ob ognju je ležal mož. Zdelo se je, da je dobre volje, čeprav ga je bilo grozno pogledati. Bila je to prava šuma potepuhov, ozek pas med železniškim nasipom in reko. Toda mož ni bil potepuh. Padel je bil že tako daleč v družabni prepad, da bi pravi potepuh z njim ne bil sedel niti k ognju. Mož je bil dvoživka iz dežele trampov, ameriških postopačev, pijanec, ki je postal že skoro zlikovec. Tako malo je bilo še v njem spotovanja — pred samim seboj, da ga ni moglo nič več spraviti v jezo, in tako malo ponosa mu je še ostalo, da bi bil jedel iz čebra za pomije. Prav res ga je bilo strašno pogledati. Utegnil je biti šestdeset let star, prav tako bi mu jih pa moglo biti devetdeset. Noben cunjar ne bi bil pobral njegovih cap.

Neznanska, umazanosa brađa, ki je že nekaj let ni gojil, je pokrivala obraz. Imel je eno samo roko.

Toda bil je vesel. In ko se je z njo popraskal po rebrih, mu je obraz od zadovoljstva sijal. Jskal je nekaj v svojih cunjah,

pomisli in nazadnje izvlekel iz prsnege žepa polulitersko steklenico, kakor jih uporabljajo za zdravila. V nji je bila tekočina brez barve. Vzel je staro kovinsko škatlo, vstal, šel k reki in jo napolni z umazano vodo. Ko se je vrnil, je v drugi škatli zmešal nekaj vode z dvakratno količino tekočine iz steklenice. Bil je to medicinski alkohol, ki ga poznajo trampji pod imenom "alki".

Počasni koraki, ki so se bližali od nasipa, so ga preplašili, preden je mogel piti. Previdno je postavil posodo med noge, jo pokril s klobukom in plašno čakal na pretečo nevarnost.

Iz temine se je pojavil mož, ki je bil prav tako umazan in razcapan, kakor on sam. Prišlec, ki je bil star petdeset, morda tudi šestdeset let, je bil amehno debel. Kar zatekel je bil od tolače.

"Hej, ded," je pozdravil, obstal in zaprl pogled v nenavadno nosnico sedečega, ki je bila obrnjena navzgor. "Povej no, kako se pa pri takem nosu ponoči obraniš rose?"

Brađač je zamomljaj globoko iz grla nekaj besed brez zveze. Pijunil je v ogenj v znak, da mu vprašanje ni po godu. "Ampak vprašaj pa menda še vedno lahko," ga je potolažil debeluh in obenem naglo s svojo edino roko

razvezal voz, s katerim je bila malha zavezana. Nato je potegnil polulitersko steklenico "alkija" na dan. Koraki, ki so se začeli iz mraka, so ga vznemirili in skril je steklenico med noge.

Ta, ki je pa zdaj prišel, pa ni bil le pravi njun pajdaš, temveč je imel prav tako eno samo roko. Bil je tako grd, da sta se njuna pozdrava spremenila v renčanje.

Čudno hladno je postalo in brađač in debeluh sta se nehotno stisnila, kakor v obrambo zoper nepričakovano grožnjo, ki je izhajala iz njega. Brađač je porabil priliko in čisto na skrivaj si je primaknil velik kamen, ki je tehtal nekaj funtov. Prav blizu sebe, za vsako silo. Debeluh je storil prav tako.

Nato sta si oba, kakor da se čutita kriva, v sadregi obilovalna ustnice, dočim so oči strašnega moža prodirale zdaj tega, zdaj onega, in se zdaj zdaj ozrle na kamena, katera sta bila pripravljena.

"Hu!" se je rogal strahotni prišlec, tako grozeče in strašno, da sta brađač in debeluh nehote zagrabila za svoje prazgodovinski orožje.

"Hu!" je ponovil in odločno segel v sukničev žep. "Hudičev, bi se dobro postavila vidva prtilikovčka zoper mene!" Po-